

Пояснювальна записка

до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 12⁻² Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (щодо фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження)

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Відповідно до ст. 50 Конституції України, - кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Проте більш ніж 800 тисяч громадян України, які проживають на території зон спостереження АЕС, які щоденно знаходяться під впливом іонізуючого випромінювання, джерелом якого є іонізуючі установки, радіоактивні відходи та технологічні викиди води зі ставків-охолоджувачів, - позбавлені повноцінної можливості реалізовувати право на безпечне довкілля, гарантоване їм конституцією України, а також позбавлені права на повноцінне відшкодування їм шкоди за таке порушення, виходячи із норм чинного законодавства України.

Так, керівники 13 територіальних громад та очільники обласних державних адміністрацій, розташованих в районі Запорізької АЕС, Южно-Української АЕС, Рівненської та Хмельницької АЕС декілька років намагаються домогтись законодавчих змін, спрямованих на реальне врегулювання питання відшкодування шкоди завданої порушенням права на безпечне довкілля для громадян, які проживають в зоні спостереження.

За даними «Асоціації громад зон спостереження АЕС», - рівень захворюваності мешканців 30-ти кілометрових зон атомних електростанцій на онкологічні хвороби та хвороби органів дихання значно вище за середній рівень по Україні.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» Міністерству енергетики України за бюджетною програмою за КПКВК 2411030 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження», передбачені видатки у сумі 137 499,5 тис.

гривень.

Порядок надання цієї субвенції затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 №91 (далі - Порядок).

Однак, розподіл коштів субвенції між місцевими бюджетами здійснюється в обсязі, що визначається формулою, затвердженою п. 4 цього Порядку:

$$S = S_0 \times H \times K \times N,$$

де S_0 - загальний обсяг субвенції, передбачений законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

H - питома вага реалізованої (відпущеної) електричної енергії атомної електростанції в загальному обсязі реалізованої (відпущеної) електричної енергії Компанії, що визначається як відношення планованого показника річного обсягу реалізованої (відпущеної) електричної енергії атомної електростанції до відповідного показника Компанії;

K - коефіцієнт співвідношення розподілу субвенції між місцевими бюджетами, визначеного частиною першою статті 12-2 [Закону України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”](#), який дорівнює для обласних бюджетів - 0,3, для бюджетів районів та міст обласного підпорядкування - 0,55, для бюджетів монофункціональних міст - супутників ядерних установок - 0,15;

N - питома вага чисельності населення, яке проживає на території зони спостереження, що визначається за формулою:

$$N = N_{ik} / \sum N_k,$$

де N_{ik} - чисельність населення, яке постійно проживає на території зони спостереження в i -й адміністративно-територіальній одиниці k -го типу (області, району чи міста обласного підпорядкування, монофункціонального міста - супутника ядерної установки);

$\sum N_k$ - загальна чисельність населення, яке постійно проживає в межах усіх адміністративно-територіальних одиниць k -го типу (областей, районів чи міст

обласного підпорядкування, монофункціональних міст - супутників ядерних установок), на територію яких поширюється зона спостереження.

В цій формулі коефіцієнт співвідношення розподілу визначено ч. 1 ст. 12² Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та передбачає спрямування коштів для обласних бюджетів, для бюджетів районів та міст обласного підпорядкування, для бюджетів монофункціональних міст-супутників ядерних установок.

Змінами внесеними законами України «Про внесення змін до Бюджетного Кодексу України» від 17.09.2020 №907-IX та від 15.12.2020 №1081-IX, щодо приведення у відповідність положень бюджетного законодавства у зв'язку із завершенням адміністративно-територіальної реформи, запроваджено термін «бюджети місцевого самоврядування» та виключено поняття «бюджети об'єднаних територіальних громад». Згідно із п. 2 ст. 2 Бюджетного Кодексу України, бюджети місцевого самоврядування – бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад, а також бюджети районів у містах (у разі утворення районних у місті рад).

Отже, в умовах реформування бюджетної системи в контексті децентралізації та запровадження нової системи міжбюджетних відносин, існує нагальна необхідність внесення змін до вищезазначених положень Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», в частині уточнення місцевих бюджетів, яким спрямовується субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.

Стаття 5 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» визначає основні принципи державної політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційного захисту, серед яких, зокрема: пріоритет захисту людини та навколишнього природного середовища від впливу іонізуючого випромінювання; створення правового і фінансового механізму щодо соціально-економічної компенсації ризику для населення, яке проживає в зонах

спостереження; створення спеціальної соціальної інфраструктури в зонах спостереження.

Стаття 3 Конституції України утверджує принцип, згідно з яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Тому соціальне поліпшення умов проживання громадян на територіях зон спостереження має бути одним із головних напрямків державної політики.

2. Цілі і завдання прийняття проекту Закону

Метою прийняття законопроекту є приведення у відповідність положень Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» до положень бюджетного законодавства в частині уточнення місцевих бюджетів, яким спрямовується субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, у зв'язку із завершенням адміністративно-територіальної реформи.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту Закону

Проектом Закону пропонується внести зміни до ст. 12⁻² Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», яка регулює порядок і умови використання коштів збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, а саме визначити, що 55 відсотків збору надходить до бюджетів місцевого самоврядування зон спостереження.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють зазначене питання, є Бюджетний кодекс України, Закон України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

5. Фінансово-економічне обґрунтування проекту Закону

Реалізація даного законопроекту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету України.

З метою дотримання принципу збалансованості та на виконання ст. 27 Бюджетного Кодексу України пропонується набрання чинності законопроекту з 1 січня 2022 року.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту Закону

Прийняття законопроекту надасть належне фінансове забезпечення для реалізації заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, сприятиме посиленню соціального захисту населення зон спостереження та подальшому соціально-економічному розвитку регіонів, на територію яких поширюється зона спостереження атомних електростанцій державного підприємства “Національна атомна енергогенеруюча компанія “Енергоатом”.

Народні депутати України:

Ю.Г. Яцик (посв. №285)

О.Є. Копанчук (посв. №390)

М.Є. Дирдін (посв. №333)

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ЯЦИК ЮЛІЯ ГРИГОРІВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000F9AF3B00E6244E02
Дійсний до: 09.06.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 285д9/1-2021/282790 від 10.09.2021

637289